

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH STŘEDNÍ EVROPY

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH
STŘEDNÍ EVROPY

GRADA PUBLISHING

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

A photograph of two hikers with large backpacks walking across a grassy hill. The sky is filled with large, white, fluffy clouds, and the overall scene is bright and open.

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH
STŘEDNÍ EVROPY

SURVIVAL

Bushcraft v podmínkách střední Evropy

Maciej Fink-Finowicki

Přeloženo z polského originálu **Survival. Bushcraftowa podróz życia**
vydaného v roce 2022 v Polsku nakladatelstvím Wydawnictwo SBM sp. z o.o.

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 601
jako svou 9152. publikaci

Překlad Stanislav Komárek
Redakce a korektura textu Milan Bronclík
Odpovědný redaktor Martin Jun
Grafická úprava a sazba Miroslav Ferdinand
Počet stran 192
První vydání, Praha 2024
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Pro české vydání byly doplněny fotografie na str. 186 (© Tomáš Lokša)
a 187 (© František Jaskula, Správa CHKO Beskydy).
Všechny ostatní snímky pocházejí z archivu autora: © Maciej Fink-Finowicki.

The original title: SURVIVAL
© Copyright for the text and illustrations by Wydawnictwo SBM sp. z o.o.

Czech translation © 2024 Grada Publishing, a.s.
All rights reserved

ISBN 978-80-271-7153-8 (ePub)
ISBN 978-80-271-7152-1 (pdf)
ISBN 978-80-271-3951-4 (print)

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy:

Některé informace a reálie byly upraveny tak, aby odpovídaly situaci v České republice.
Popisované metody a postupy jsou osobním názorem autora a vydavatel nenese odpovědnost za jejich uplatňování v praxi.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.
Automatická analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Obsah

1. PŘEDMLUVA	9
2. ÚVOD	11
3. PSYCHOLOGIE PŘEŽITÍ	15
4. BIVAK	31
5. OHEŇ	49
6. VODA	73
7. JÍDLO	91
8. VÝSTROJ	111
9. TOPOGRAFIE	167
10. HYGIENA V OUTDOORU	175
11. PŘEDNOSTI, NEBEZPEČÍ, FILOZOFIE	181

*Bushcraft je cesta, nikoliv cíl.
Kráčím po ní klidně a jistě.
Děkuji všem, jež jsem na této stezce potkal.
Zvláštní poděkování patří Bílé paní,
kteřá mě podporuje ve všech mých snahách!*

PŘEDMLUVA

Buď zdrav, cestovateli! Pokud držíš v ruce tohoto průvodce, znamená to, že máš chuť prozkoumávat nové oblasti, poznávat svět a cítit se nezávislý. Jsi tady správně. Krok za krokem tě uvedeme do světa bushcraftu, ukážeme ti, jak si poradit v outdooru a jak zažít radost ze setkání s divokou přírodou, a pomůžeme ti strávit volný čas komfortně a především bezpečně. Vydej se s námi na survivalové dobrodružství!

Já, Maciej „Żbik“ (Divoký kocour) Fink-Finowicki, autor této příručky, a Sebastian „Niedźwiedz“ (Medvěd) Kostański, můj tematický poradce a konzultant, tě ujišťujeme, že všechno, co si zde přečteš, je obrázkem našich znalostí a zkušeností. Námi poskytnuté rady a tipy ti otevřou zcela nové možnosti, jak trávit čas s přáteli, s blízkými nebo i o samotě. Ukážeme ti náš svět – čím nás baví, proč je pro nás důležitý a jak se v něm bez úhony pohybujeme.

Knihu věnujeme všem, kdo jsou nakloněni získávání nových znalostí, lidem, kteří milují přírodu a chtějí bezpečně cestovat a objevovat nové světy. Tato publikace je coby manuál bushcraftu a survivalu určena jak těm, kdo teprve začínají prožívat své lesní dobrodružství, tak pokročilým průzkumníkům rozlehlých zelených oblastí naší planety. Můžeš si všechno vyzkoušet v bezpečných domácích podmínkách a inspirovat se obsahem knížky, anebo si ji přibalit do batohu, aby ti sloužila na cestách jako podpora a nápověda. A nejlépe se ti bude číst, když se budeš bezstarostně pohupovat v hamace, poslouchat šumění lesa a cítit vůně přírody.

ÚVOD

Než se nadobro pohroužíme do lesa informací, houští znalostí a světla outdoorových poznatků, stanovme si určitý významový řád, aby vyprávění plynulo hladce a nenaráželo na útesy nepochopení. SURVIVAL. BUSHCRAFT. WOODCRAFT. OUTDOOR. Jsou to synonyma, nebo doplňující se termíny? Kolik z toho je přežití a kolik turistika? Žádná jediná oficiální definice neexistuje. V závislosti na kontextu mohou být tyto výrazy použity v různém významu. Abychom zachovali soudržnost našeho vyprávění a s přihlédnutím k našim zkušenostem a chápání tématu však navrhuje přijmout jistá vysvětlení. **SURVIVAL**: souhrn činností, znalostí a dovedností zaměřených na přežití v každé situaci a při jakémkoliv ohrožení. Přežití je výsledným a prvořadým cílem – bez ohledu na náklady, předpisy nebo morální hlediska. Takto chápaný survival se

může týkat přežití mimo civilizaci, ale můžeme hovořit rovněž o městském, vojenském, postapokalyptickém, finančním nebo politickém přežití... Přežití jako takové je jádrem našeho manuálu, kolem kterého se budeme pohybovat v širších souvislostech.

BUSHCRAFT: veškerá kultura chování a využívání svých dovedností v přírodě. Pohybujeme se v ní za pomoci našich znalostí přírodních zákonů a procesů, které v ní probíhají. Tyto znalosti spolu s empatií využíváme jako svou silnou stránku. Respektujeme zelený svět, který nás obklopuje, i jeho obyvatele, protože víme, že i my jsme jeho součástí. Bushcraft je tudíž širší pojem než survival a také komplexnější. Zaměřuje se na poznání a harmonické soužití, poskytuje relaxační hodnoty, ačkoliv samozřejmě využívá prvky survivalu, jejichž úroveň a etika jejich užívání ovlivňují kvalitu bushcraftové kultury.

WOODCRAFT: všechny procesy a činnosti prováděné v rámci průzkumu a poznávání nových oblastí za účelem jejich osídlení a dlouhodobého využívání. Používá filozofii bushcraftu a prvky survivalu, přestože se ve skutečnosti jedná o historicky starší pojetí. S ohledem na hlavní cíl woodcraftu je nejlepší popsat ho jako komplexní způsob života a přežití s využitím veškerých dostupných vědomostí a zkušeností. Severoameričtí trapeři a osadníci, kteří během kolonizace kontinentu pronikali na západ, využívali právě woodcraft.

OUTDOOR: všechny mimoměstské aktivity. Zahrnuje nejen bushcraft a survival, ale také široce pojatou turistiku, sporty, horský trekking, jízdu na koni a všechny druhy aktivního trávení volného času. Nemá vlastní etické konotace ani okruh

používaných znalostí a dovedností, normy chování pak odpovídají konkrétní disciplíně, která je v danou chvíli praktikována. Outdoor je často používán jako synonymum pro bushcraft, či dokonce pro turistiku, jde však o širší pojem. Hlavním cílem outdooru je zábava a seberealizace.

EDC: zkratka anglického pojmu *Every Day Carry*, který lze jednoduše přeložit jako „každodenně nošené vybavení“. Jedná se o malý balíček připínaný na batoh, nošený v kapse nebo jako ledvinka kolem pasu a obsahující nejužitečnější věci – potřebné každý den, a nejen při outdooru. Sada EDC by měla mimo jiné obsahovat: multifunkční nůž, obvaz, základní léky, svítilnu, zapalovač nebo sirky, podpalovač, silonový vlasec, drát, nabíječku, powerbanku, rezervní platební kartu a nevelkou hotovost. Výběr vybavení pochopitelně závisí na životním stylu a potřebách nositele EDC.

Když jsme si už takto vysvětlili významový obsah odborné slovní zásoby, můžeme bez překážek přejít k hlavnímu tématu.

Tak tedy pojďme!

PSYCHOLOGIE PŘEŽITÍ

Pobyt v outdooru – jelikož právě tak většinou nazýváme svět, ve kterém se pohybujeme – poskytuje velké uspokojení, je formou seberealizace a jeho zdravotní přínos i potěšení z tohoto způsobu trávení času lze jen stěží dostatečně ocenit. Vždycky však není pouze příjemný a bezpečný, poněvadž musíme mít na paměti, že síla přírody je obrovská a naše komfortem civilizace ochablá mysl si někdy nepřipustí reálné hrozby. Co tedy dělat v nouzové situaci? Jak se chovat, jsme-li v divočině a zabloudíme, ztratíme zásoby nebo nás náhlá změna počasí donutí k neplánovanému přenocování? Právě tady se schopnost přežití ukáže jako doslova neocenitelná.

Určitě se ptáš, co je v takovýchto náročných situacích nejdůležitější. Jakou si koupit bundu, aby nepromokla? Jaké boty? Batož turistický, nebo vojenský? A kolik peněz utratit za nůž...? To všechno jsou důležité součásti výstroje, které zanedlouho probereme podrobněji. Pamatuj si však, že pro tvou bezpečnost v lesích a zvládnání problémů v nouzových situacích je klíčové to, co máš v hlavě.

PAŁKIEWICZOVA PYRAMIDA

Jacek Pałkiewicz, významný cestovatel považovaný za jednoho z nestorů polského survivalu, sestavil pyramidu přežití. Věnujme jí nyní pár slov.

MOTIVACE A VŮLE K PŘEŽITÍ

Motivace a **důvtip** jsou nejdůležitější součásti tvého vybavení. Nikdo a nic ti je nevezme – vždycky je máš u sebe, ve své hlavě a duši. Nezapomeneš je doma, neztratíš cestou. Musíš si jen uvědomit, jak jsou důležité. Bez motivace a náležitého myšlení není ani ta nejlepší výstroj k užitku. A právě proto je síla ducha základnou naší pyramidy přežití.

Jaká může být tvoje motivace? Přirozeně touha přežít, atavistický instinkt přežívání. Jedná se o jeden z nejsilnějších psychologických motivátorů, instalovaný v našem vlastním „naprogramování“ přírodou. Existuje však něco, co působí ještě silněji – mocný nástroj, potvrzený analýzou tisíců extrémních událostí a zprávami z mnoha katastrof. Je to touha znovu spatřit své blízké, rodinné vazby nebo prostě láska. Motivováni tímto silným citem jsme schopni, jak se říká, hory přenášet. A tato emoce se nejsilněji projevuje v mechanismu **vůle k přežití**.

ZNALOSTI A DOVEDNOSTI

Je-li dobrá motivace – palivo pro naši vůli k přežití –, je také zapotřebí vybavit se druhou nejdůležitější věcí pro přežití, konkrétně **znalostmi** a **dovednostmi**. A právě zde přicházíme s naší příručkou. Znalosti jsou veškeré informace, které získáš po přečtení této knížky, ale také všechno, co si osvojíš v kurzech přežití, ze spolehlivých internetových zdrojů nebo z jiných publikací. Je to tvoje příruční knihovnička – tvá zásobárna vědomostí.

TRÉNINK

Jestliže CHCEŠ (motivace) a víš JAK (znalosti), je dalším dílkem skládačky **trénink**. A proto zdokonaluj prvky systému přežití, kdykoliv máš možnost! Nestačí vědět, jak zapálit oheň v mokřém lese, a velmi to chtít, je také třeba, aby se tato dovednost stala navyklým úkonem, aby se vžila v desítkách, stovkách opakování. Někdy ti může takovýto trénink v extrémní situaci zachránit život, například pokud se snažíš zapálit oheň v podmínkách podchlazení, kdy se počítá doslova každá minuta.

VÝSTROJ

Posledním prvkem v naší pyramidě přežití je **výstroj**. Vůbec ji nemusíš mít u sebe, pokud tě život zaskočil v extrémní situaci, například v důsledku katastrofy... Mohl jsi ztratit batoh s výstrojí při přechodu přes divokou řeku... Ale když máš **MOTIVACI** a **ZNALOSTI** podpořené **TRÉNINKEM**, vyrobíš si chybějící nůž z kamene, nádobku ze stromové kůry a provaz z kořenů. Předpokládáme však, že nejčastěji se v lesním prostředí nacházíš z vlastní vůle, a tedy připraven. Proto v jedné z kapitol budeme detailně řešit výstroj, pomůžeme ti vybrat batoh, boty a také třeba nůž...

Ukažme si nyní účinnost pyramidy přežití na příkladu – půjde to snadněji pochopit a uložit si to do paměti. Pokud potřebuješ něco svázat, například kmínky podpírající přístřešek, s motivací to svedeš bez znalostí, jak se to dělá, dokonce i bez tréninku. A co více – zvládneš to i bez vybavení (provazu) metodou pokusu a omylu s vyžitím toho, co máš po ruce. Uvážeš

obyčejný uzel, nikoliv nejlepší uzel v dané situaci. Bude tě to stát spoustu práce a nervů. A nebude to nejlépe provedená práce. Avšak... vyřešíš problém.

Ohebné šlahouny nahradí provaz

A teď si tu pyramidu v duchu otoč a analyzuj stejnou situaci ještě jednou. Jestliže ti schází motivace (základna pyramidy), tak ani nehneš prstem, přestože budeš vědět, jak na to, a natrénoval sis to. Také můžeš mít ten nejlepší provaz na světě, ale bez motivace, která je startérem každé činnosti – koneckonců nejen v terénu –, tvůj problém stejně zůstane nevyřešen.